

»SLOVENE« velja
po pošti na vse strani Jugo-
slavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej . K 240—
za pol leta 120—
za četrt leta 60—
za en mesec 20—
Za inozemstvo celoletno K 400—

== Sobotna izdaja: ==
za celo leto K 40—
za inozemstvo 55—

SLOVENE

== Inzerati: ==
Enostopna petstvrsta (30 mm
širaka in 3 mm visoka ali uje
prostor)
za enkrat po K 6—
poslana list po K 9—
Pri večjem naročilu popust.
Najmanjši oglas 50/5 mm K 15;
izhaja vsak dan izvenredni
ponedeljki in dneva po praz-
niku ob 5. uri jutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nevrnjeni pisni se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, uprava, št. 322.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštnih krov.
Ljubljanske št. 650 za naročnike in št. 349 za oglase,
avstr. in češke 24.797, ogr. 26.511, bosn.-herz. 7562.

Vlada v stiski.

Pašić govori o demisiji. — Zahteve zemljo-
radnikov.

Ljubljana, 25. junija.

Čim bližje prihaja trenutek, da »Rumpf-konstituanta« sprejme centralistično usta-
vo, tem bolj se oglašajo slaba vest v vlad-
nih klubih, izvenjski slovenske demokrate
in samostojneže. Ti slednji in edino ti nosijo
odgovornost za razkosanje Slovenije, ker
so jo zahtevali, čeravno so se iz vrst srbij-
anskih poslancev samih slišali v konstitu-
anti glasovi za nerazdeljeno Slovenijo. Ce-
lo najzagrizenejši centralist g. minister
Tričković bi bil za neokrnjeno Slovenijo,
ako ne bi mu dr. Žerjav kot zli duh, trobil
na ušesa, da je neokrnjena Slovenija plem-
enska tvorba, ki je Srbijanci ne smejo
lopuštit.

Vlada skuša z denarnimi sredstvi in
drugimi »koncesijami«, ohraniti krhajočo
se vladno večino, ustvarja pa s tem na-
sprotstva med klubi, ki se lovijo za kon-
cesije in katerih programatični interesi se
križajo. Ker posamezni vladni poslanci,
zlasti muslimani uhajajo domov, vidi vlada
veliko nevarnost, da ne bi imela pri gla-
sovanju potrebne večine. Zato se je začela
iznova pogajati z zemljo-radniki, muslimani
iz Južne Srbije in socialisti. Zemljo-radniki
stavijo odločne zahteve, ki jih vlada ne bo
mogla sprejeti, ako ne svoje ustavne
ga načrta v bistvu spremeniti. Po drugi
strani pa požene v opozicijo muslimanski
klub, ako bi sprejela zahteve zemljo-radni-
kov. Pa tudi muslimanski klub stavi za-
hteve, ki niso v skladu s teorijem vlad-
nega ustavnega načrta glede organizacije
oblasti. Muslimani zahtevajo, naj se v
Bosni in Hercegovini v njenih zgodovini-
skih mejah organizirajo sedanji okraji v
oblasti, ki pa naj se smejo združiti v večje
oblasti, ako sklenejo to z dvetretjinsko ve-
čino dotični okrožni zbori. Ta predlog mu-
slimanov je bil pa odklonjen in sedaj se
vršijo z muslimani nova pogajanja.

Vlada je v veliki stiski, da ne rečemo
v krizi. G. Pašić je začel že govoriti z demis-
ijo, da bi omehčal »trdoglave« opozicio-
nalce v vladnih vrstah. Verjetneje je pa,
da bo skušala vlada v skrajnem slučaju
najti novo pot, da ne oktroira ustave for-
melno, pač pa dejansko. Tako se že govori
v parlamentarnih krogih, da bo 30 poslan-
cev predlagalo, na se spremeni člen po-
slovnika, ki govori o potrebni večini v
smislu, da bi bila mesto nadpolovične ve-
čine vseh poslancev potrebna za sprejetje
ustave samo nadpolovična večina n a v z o-
či h poslancev. Ako se vlada posluži tega
načina, bi bila ustava dejansko oktroira-
na, ker ne bi bila sprejeta niti od nadpolo-
vične večine poslancev. To bi bil pravi
parlamentarni absolutizem, kakor para-
dokšno se to sliši. Slovenski demokrati in
samostojneži igrajo v ustavni borbi najža-
lostnejšo vlogo. Za vsako ceno hočejo biti
bolj papeški kakor papež sam, so hujši
centralisti in nasprotniki neokrnjene Slo-
venije kakor srbijanski centralisti, da ne
primerjamo samostojnežev z njihovimi biv-
šimi klubskimi tovariši, srbijanskimi zemlje-
radniki. Ti so voljni glasovati za ustavo le
pod pogoji, ki jih je naznanil predsedn. ze-
mljo-radniškega kluba v imenu svojega
kluba ministrskemu predsedniku v slede-
čem pismu:

G. predsednik! V imenu zemljo-radni-
škega kluba Vam predložim nekoliko za-
htev po izpremembah v ustavnem načrtu
vladne večine. Od teh izprememb je od-
visno zadržanje zemljo-radniškega kluba v
vprašanju končnega glasovanja o ustavi.
Za prvič, ko sem Vam predložil te zahteve,
sem prosil, da mi odgovorite po možnosti v
dveh dneh. To je bilo že 15. t. m. in danes
je 24., pa mi še niste blagovolili odgovoriti.
Potemtakem bi imel zemljo-radniški klub
pravico, da bi iz tega izhajale posledice za
vlado in vladno večino. Ker pa je zemlje-
radniški klub prežet z duhom pomirljivosti,
kar je doslej že tolikokrat dokazal, se je
odločil, da bo storil še en korak z željo, da
pridemo čimprej do ustave. Zemljo-radniški
klub ki v parlamentu nima večine, ne more
zahtevati, da bi vladna večina po njegovih

zahtevah izdelala ustavo, zahteva pa lahko
da vladna večina ne sankcionira današnje-
ga stanja, ki bi imelo za posledice agrarni
teror, neomejeno naredbedajno oblast vlade
in plemensko borbo. Zato apelira zemljo-
radniški klub v tem trenutku na Vas, na
Vašo vlado in vladno večino ter prosi, da
rešite njegove zahteve v duhu želj naroda.
V to svrhu predlaga zemljo-radniški klub
ponovno tele minimalne zahteve: 1. a) da
se begluška zemljišča priznajo za slična
kmetijam in naj se ukine naredba za beg-
luke v Bosni z dne 12. maja. Namesto tega
pa naj se z zakonom odredi način, s kate-
rim se pomore onim, ki so po ukinjenju teh
odnošajev ostali brez življenjskih sredstev,
a so za samostojno delo preslabi. Obenem
in v istem zakonu naj se reši tudi vpra-
šanje dobrovoljcev, invalidov in onih, ki so
ubožali vsled vojne. b) da se za kmetstvu
slične priznajo kolonati in vsi ostali trajni
kmetijski odnošaji. c) da se vprašanje od-
škodnine za razlaščenost posestev reši po-
tem odloka zakonodajne skupščine v načelu
in posameznostih, 2. da se uredbodajna
oblast vlade, ki je sankcionirana z Vašo
ustavo, omeji s tem, da se vpostavi popol-
na kontrola parlamenta nad delom vlade
ter da se vse naredbe, ki so bile uveljav-
ljene pred sprejetjem ustave, podvržejo
predhodni reviziji in odobrenju zakonodaj-

ne oblasti, predno dobe polno zakonsko ve-
ljavnost. 3. da se vprašanje razdelitve na
oblasti reši na podlagi zdravega gospodar-
skega načela brez ozira na število prebi-
valstva. Samo če bo vlada in vladna ve-
čina v teh točkah popustila, je zemljo-radni-
ški klub pripravljen zaenkrat žrtvovati svoj
program v svrhu, da se čimprej pride do
ustave. Če bi pa Vaša vlada ne ugodila tej
prošnji, ki ni samo prošnja zemljo-radniške-
ga kluba, ampak vsega našega naroda, bi
bilo poslancem zemljo-radniškega kluba ne-
mogoče glasovati za ustavni načrt vladne
večine. Tedaj pa bi bila ustava nasprotna
interesom in željam ogromne večine nara-
da, ker prvič rešuje agrarno vprašanje v
interesu in po željah neznačne manjšine in
tako agrarno stanje še poslabša, drugič do-
pušča vladi neomejeno uredbodajno oblast
in ne zavaruje parlamentarne kontrole,
tretjič razpihuje plemensko borbo. G. pred-
sednik sprejmite dokaze mojega spoštova-
nja. Beograd, 24. junija. Vojislav Lazić,
predsednik zemljo-radniškega kluba.

G. Pašić je na te zahteve izjavil, da se
boji, da vlada teh zahtev ne bo mogla več
sprejeti, ker se nahaja v položaju, ki bi mu
prav lahko sledila demisija. Z drugimi be-
sedami se pravi to, da vlada teh pogojev
ne more sprejeti, vsled česar stoji pred
vprašanjem: ali demisija ali oktroa.

Centralizem v krizi.

Brez večine v konstituenti. — Muslimani v opoziciji. — Pašić
išče socialiste in zemljo-radnike. — Oktroa in razpust konsti-
tuante.

Belgrad, 25. junija. (Izv.) Po vladnih
namerah bi se moralo vršiti danes glasov-
vanje o ustavi v drugem branju. Vsled
dogodkov včerajšnjega in današnjega dne
je pa izključeno, da bi došlo do glasovanja
pred koncem prihodnjega tedna. Tekom
včerajšnjega dneva je prišlo med ministr-
skim predsednikom Pašićem in zastopni-
kom muslimanskega kluba do nespora-
zumljenja, ki se je poostri tako, da je
danes ves dan visela nad vlado nevarnost
krize. Pašić je na seji ministrskega sveta
odbil zahtevo muslimanskih ministrov, da
se pri členu o upravnih razdelitvi ustave
uvrsti klavzula, da se Bosna ne more raz-
deliti na oblasti, ki bi imele svoje sedeže
izven dosedanjega teritorija Bosne in Her-
cegovine. Izpolnitev te zahteve musliman-
skega kluba je pogoj, da ostaneta musli-
manska ministra v vladi. Pašić tej zahtevi
nikakor ni hotel ugoditi. Danes dopoldne
je imel muslimanski klub svojo sejo, na
kateri je sklenil, da ostane pri tej zahtevi
in da v slučaju, če se tej zahtevi ne ugodi,
izstopi iz vlade.

Popoldne je ministrski predsednik
Pašić iskal zvez z zemljo-radniki in social-
nimi demokrati. V parlamentarnih krogih
se govori, da je vlada sklenila, da odgodi
debatu o 8. odelku ustave za toliko časa,
dokler se Pašiću ne posreči rekonstruk-
cija vlade.

Popoldne je Pašić poklical k sebi so-

cialnega demokrata Nedeljka Divca in ga
obvestil, da vladi preti demisija. Prosil ga
je, naj o tem obvesti svoj klub in ga skuša
pridobiti za vstop v vlado. Pašić bi v tem
slučaju podal demisijo na ta način, da bi
mu regent ponovno poveril misijo za se-
stavo nove vlade, v katero bi namesto mu-
slimanov vstopili zemljo-radniki in social-
ni demokrati. O členih ustave, pri katerih
so zemljo-radniki in socialni demokrati za-
htevali izpremembe, bi se nanovo razpravi-
ljalo. Jutri dopoldne bo imel ministrski
svet sejo, na kateri bo končno sklepal o
tem vprašanju. Zdi se, da vlada ne bo mo-
gla rešiti krize, ne da bi podala demisijo.
Za ustavo ima samo 200 poslancev. Radi
tega se govori v parlamentarnih krogih,
o oktroiranju ustave in o razpustu konsti-
tuante.

Belgrad, 25. junija. (Izv.) Včeraj po-
poldne in danes jutraj se je Pašić pogaj-
al z muslimani iz Južne Srbije in jih sku-
šal pridobiti, da bi glasovali za ustavo.
Pogajanja so bila brezuspešna.

Zagreb, 25. junija. »Večer« poroča iz
Belgrada, da se je v kulorjih konstituan-
te danes govorilo, da bo Pašić podal re-
gentu ostavko. Smatra se, da bo regent
zopet poveril g. Pašiću sestavo novega ka-
bineta in da se bo g. Pašić pogajal z
zemljo-radniki in socialisti, da bi se sesta-
vila vlada brez muslimanov.

Grška v vojnem stanju z Rusijo.

Berlin, 25. junija. Kakor poroča »Lo-
kalanzeiger« iz Aten, je grška vlada po-
slala sovjetski Rusiji noto, kjer izjavlja,
da se grška vlada smatra, da je v vojnem
stanju s sovjetsko Rusijo.

LDU. Washington, 25. jun. (Reuter)

Briand o zunanjem po- ložaju.

LDU. Pariz, 24. jun. (Havas) Pred od-
sekom za zunanje posle je razpravljal mi-
nistrski predsednik Briand o problemih
zunanje politike. Ministrski predsednik je
opozarjal na potrebnost, da se sankcije ne
ukinejo. Loucheur je pri svojih razgovorih
z Rathenauom dobil vtis, da išče nemška
država iskrenega, uspešnega in praktične-
ga sodelovanja pri vzpostavitvi opustoše-
nih krajev. Glede Gornje Šlezije je ozo-
varjal ministrski predsednik na to, da se
bližamo pravični, nazorom Francije od o-
varjajoči rešitvi. Posredovalna akcija v

Orientu se mora gibanje v okvirju sklepov
od 19. junija.

Pariz, 25. junija. (Izv.) Z ozirom na
vesti, ki se širijo zadnje čase po listih
glede nesoglasja med zavezniki, je podal
ministrski predsednik Briand v zbornici
daljši ekspeze, v katerem je izrazil upa-
nje, da se bodo nasprotja, v kolikor sploh
obstojajo, gotovo ublažila in so pesimistič-
na poročila v listih povsem neutemeljena,
predvsem poročila v vprašanju G. Šlezije.
V svojem, v tipično diplomatskem tonu se-
stavljenem govoru, se je Briand pečal z
drugimi aktualnimi vprašanji. Njegov go-
vor je zbornica napeto poslušala in mu
burno pritrjevala.

Sforza podal ostavko.

Belgrad, 25. junija. Presburo poroča iz
Pariza: Dopisnik »Matina« v Rimu brzo-
javlja, da je grof Sforza ponudil Giolittiju
svojo ostavko, da ga je pa Giolitti zaprosil,
naj svoje mesto obdrži. Italijanski listi jav-
ljajo, da Sforza želi, da bi bil imenovan za
poslanika v Parizu.

Poljska politika.

LDU. Varšava, 25. jun. (PBA) Mini-
ster zunanjih poslov Skirmunt je naznanil
včeraj zastopnikom časopisja svoj program
in pri tem izjavil: Svet mora izprevideti,
da je Poljska element miru. Glede gornje-
šleskega vprašanja želi Poljska odločitve,
ki temelji popolnoma na versailleski mi-
rovni pogodbi v skladu z izidi plebiscita
in se hoče priključiti francoskemu in au-
glskemu stališču. Minister se je zavzel
za sporazum med Českoslovaško in Polj-
sko, Poljsko-francoska alianca, ki nima
agresivnega značaja, temveč je miroljub-
na, se mora ohraniti. Minister je opozarjal
na simpatije, ki jih goji Italija do Poljske
in omenil, da je razmerje med Poljsko in
Anglijo kočljivo, ker ima Poljska tamkaj
mnogo sovražnikov, vendar mora Poljska
delati v duhu medsebojnega sporazuma.

Češko-slovaška.

PRED REŠITVIJO ČESKE VLADNE
KRIZE.

Praga, 25. junija. (Izv.) V parlamen-
tarnih krogih se govori, da je vladna kriz-
a, ki je neprestano vznemirjala politično
obzorje, v glavnem rešena ali vsaj ublaže-
na. Kakor se zatrjuje, je na zadnji seji od-
bora parlamentarne petorice prišlo do so-
glasja in se bo tekom enega tedna sesta-
vila vlada. Glavna ovira so bila težka fi-
nancijska vprašanja, ki jih je finančni od-
bor petorice v principu rešil. O sklepih
odborov petorice se razširjajo vsakovrstne
vesti, ki pa še niso od nobene strani po-
trjene.

POSANIK HRIBAR.

Praga, 25. junija. (Izv.) Jugoslovanski
poslanik pri češko-slovaški vladi g. Hribar
odpoteje za tri tedne. V njegovi odsotnosti
ga zastopa I. tajnik dr. Jurič. Ta njegova
pomovna odsotnost iz Prage se v diplomati-
skih krogih raznovrstno komentira.

AGRARNI IZGREDI.

Praga, 25. junija. (Izv.) V bližini Pun-
čuha je prebivalstvo zasedlo večje pose-
stvo nekega veleposestnika. Med orožni-
štvom, ki je posredovalo in med ljudstvom
je prišlo do boja, v katerem je bilo več
oseb ranjenih. Končno se je posrečilo vo-
jaštvu, ki je prispelo na pomoč, množico
razgnati.

ČESKOMAZARSKA POGAJANJA.

Budimpešta, 25. junija. Minister za zu-
nanje posle grof Banffy se je napram po-
ročevalcu mažarskega dopisnega urada iz-
razil o sestanku v Marjanskih Laznih:
Povodom »konference« v Brucku sprožena
vprašanja, katera se sedaj podrobno raz-
pravljajo v Budimpešti in Pragi, so se do-
polnila s pravkar izvršeno izmenjavo misli,
Sestanek v Marjanskih Laznih zatorej ni
konec te izmenjave idej, temveč je nadalj-
nja postaja konstruktivnega delovanja, ka-
terelega smoter je zavarovanje srednje-ev-
ropskega miru z vpoštevanjem upraviče-
nih interesov vseh držav.

Stavka angleških rudarjev

London, 24. junija. Izvrševalni odbor
rudarjev je odgovore nekaterih strokovnih
organizacij na povabilo, naj se jutri sesta-
nejo z njim h konferenci, proučil in z ozi-
rom na značaj teh odgovorov sklenil, da
povabila umakne. — Izvrševalni odbor
je sklenil stopiti v stik z vlado in lastniki
rudnikov zaradi sporazuma glede mezd.
Izjave Hornesa v spodnji zbornici so na-
pravile velik vtis.

Napad na vlak.

London, 24. junija. Ko so se 104. hu-
zarji vračali iz Belfasta, kjer so tvorili es-
korto kralju pri otvoritvi severno-irskega
parlamenta, je vlak zadel ob mino, ki se
je razpočila. Zadnji del vlaka, v katerem
so se nahajali konji in vozovi, se je pre-

vrnil in zdrčal po nasipu navzdol. Trije vojaki, ki so stražili konje in vozove, so mrtvi, 20 pa je ranjenih, 30 konj je ubitih in štirje so ranjeni. Ako bi se mina eno sekundo prej razpočila, bi bil ves prvi del viala, kjer so se nahajali vojaki in ki je bil nabito poln, popolnoma uničen. Štiri vojake baje pogrešajo. Po brzotjavki iz Belfasta so vojaki ustrelili dva moža, ki sta pobegnila s kraja nesreče.

I. gorenjski orlovski tabor v Kranju v nedeljo 3. julija bo največja in najlepša prireditev v Sloveniji leta 1921.

V Ljubljani se prodajajo vstopnice v trgovini Ničman do 30. junija.

Velik poraz komunistov na Angleškem.

Znani Zinovjev je glasom telegrama iz Moskve v govoru, s katerim je otvoril ravnokar zborujoči kongres III. internacionale, v zelo živih barvah slikal ogromni napredek komunizma v Evropi. Dejstva so pa ravno nasprotna in zaenkrat komunizem na zapadu rapidno pada v vseh državah. Slučajno je komunizem prav v onem trenutku, ko se je Zinovjev v Moskvi hvalil z napredkom boljševizma v Evropi, doživel prav občuten poraz na Angleškem. Kongres največje politične delavske organizacije na svetu, angleške »Labour party«, se je v Brightonu s 4.115.000 glasovi proti 224.000 glasovom izrekel zoper to, da se angleška komunistična stranka sprejme v Labour party. Mnogi so to brzotjavko razumeli tako, kakor da so angleški delavci glasovali o tem, ali naj pristopijo h komunizem ali ne, zato so sklepali, da se med 4.339.000 organiziranimi delavci na Angleškem nahaja 224.000 komunistov. Stvar pa ni ta. Angleški komunisti sploh niso v Labour party, o kateri niso dozdej hoteli ničesar vedeti, in so posebej organizirani. Dasi so dobivali od Moskve ogromne vsote za propagando, niso mogli angleškega delavstva pritegniti na svojo stran; sami ne štejejo več nego par tisoč članov. Zato so zdaj po Ljeningovem navodilu spremenili taktiko in prosili za sprejem v obsovrano Labour party. Dasi je Labour party jako liberalna in trpi v svoji sredi vse mogoče struje, je, kakor se vidi, ogromna večina — štiri milijone angleških delavcev — odklonila komuniste in tistih 224.000 glasov, ki so bili za sprejem, ne smemo šteti h komunistom, temuč so to le tisti delavci, ki menijo, da bi bilo v smislu strankinih tradicij in v korist proletariata treba tudi komuniste sprejeti v skupno delavsko organizacijo. Značilno je, da je proti komunistom najbolj vehementno nastopil Herbert Smith, predsednik Zveze rudarjev, ki se nahajajo v splošni stavki. Vsi govorniki so naglašali, da stranka, ki sprejema navodila iz Moskve, nikakor ne more zadovoljiti potreb in zahtev angleškega delavca in varovati njegove resnične interese. — Rezultat glasovanja na kongresu v Brightonu bolj pobija Zinovjeva izvajanja nego deset debelih knjig, posebno če pomislimo, da je angleško delavstvo vsled hude mezdne krize, v kateri se pravkar nahaja in v kateri mora zaenkrat kapitulirati pred zahtevami veleindustrije, zelo radikalno razpoloženo. Saj je prav na tem kongresu predsednik Zveze rudarjev napovedal, da bodo rudarji morali kapitulirati pred lastniki rudokopov. — Zinovjev naj bi bil še povedal, da tudi velika večina ruskega delavstva ni organizirana v komunistični stranki, kmetije pa po

priznanju Ljeninga samega celo ne — pa bi bil povedal tovarišem na kongresu III. internacionale čisto in nepotvorbno resnico. Sicer pa bodo na internacionali zelo hude debate zlasti glede agrarnega programa Ljeningovega.

Seja višjega šolskega sveta

dne 23. in 24. t. m.

(Dalje.)

V predvčeršnjem poročilu sem izpustil nekaj, o čemur sem menil, da je bolje, če take stvari ostanje zapisane samo v zapisniku višjega šolskega sveta. Ker sem pa poročilo o tej stvari našel v »Jutru«, tudi jaz ne smem molčati. To je moj sledeči predlog: »V poročilu okr. šol. nadzorn. x o gospodični učiteljici y. se nahaja sledeči stavek: »Ona je klerikalnega prepričanja in Slomškarica, torej mednarodnega duha, tako je tudi njeno postopanje.« Isto trdi poročilo o učiteljici x. Ker je trditve, da je nepravilno postopanje gospodičen... izviralo iz klerikalnega, t. j. katoliškega prepričanja, skrajno žaljiva ne samo za Slomškovo zvezo, ampak za ogromno večino Slovencev, predlagam:

1. Šolskemu voditelju... naj se izreče graja, ker je pri zaslišanju okr. šol. nadzornika x. uradno izjavil, da nepravilno postopanje učiteljice y. x. izvira iz »klerikalnega prepričanja« in iz tega, da sta »Slomškarici«. Graja naj se izreče tudi okr. šol. nadzorniku x., ki omenjenega g. nadučitelja zaradi njegove izjave ne samo ni posvaril, ampak je to izjavo sprejel v svoje uradno poročilo.

2. Prepove naj se v šolskih uradnih spisih, na šolskih uradnih zborovanjih in pri vsem šolskem uradnem delovanju vse, kar bi žalilo pripadnike te ali one od države priznane vere.

»Jutro« poroča, da se je pri živahni debati o tej zadevi od napredne strani poudarjalo, »da bi se morala Slomškova zveza, ki je bila v Avstriji zatočišče protinarnodnih, neznačajnih in po večini kupljenih učiteljev, v Jugoslaviji razpustiti.« »Jutro« bi lahko še pristavilo, da je dotična »napredna stran« tudi govorila o subverzivnih elementih, ki hujskajo ljudstvo proti Srbiji, proti državi, in da obstoji proti Srbiji tajna agitacija. »Jutro bi bilo moralo pa še to dostaviti, kar je katoliška stran povedala napredni strani. Katoliško — nasprotniki mu pravijo klerikalno — prepričanje ne ovira ne ljubezni do naroda, ne zvestobe do države, ampak nalaga oboje kot moralno dolžnost. Tisti »protinarnodni, neznačajni in kupljeni učitelji« so Slomškovo zvezo že zapustili in se preselili v liberalni tabor. Učitelji in učiteljice, ki so sedaj v Slomškovi zvezi, so idealni ljudje. Vedo, da jim Slomškova zveza sedaj ne nudi nobenih koristi, ampak da jih čakajo razne šikane, pa vključ temu vztrajajo. To so značajli!

Ker se je zadrževalo, da prepoved, ki jo zahteva drugi predlog, že obstoji, in se je predlagalo, naj se preišče, koliko sta se pregrešila nadučitelj in okr. šol. nadzornik n. naj se, če sta kriva, proti njima postopa, sem umaknil svoja predloga in se pridružil omenjenemu predlogu, ki je bil sprejet.

K predvčeraj. poročilu dostavljam še to, da je UJU vložila pri višjem šolskem svetu predlog, naj se orglanje z učiteljskega odpravi. Predlog se pa ni sprejel, ker je koristno, če zna učitelj orglati, da bo mogoč pozneje pri pouku rabiti harmonij.

Na popoldanski seji so se oddale sledeče službe na Štajerskem: Drago Rustja je dobil službo nadučitelja-voditelja Pod Velko, zakonska dvojica Josip in Roza Bohinac službo nadučitelja, ozir. učiteljice na

Zdolah, Edvard Praprotnik naučiteljsko službo na Ločah in Anton Potočnik v Podsredi. Učiteljicama Heleni Friedl-Supanek v Št. Pavlu pri Preboldu in Cirili Rakovec v Št. Jerneju se dovoli zamenjava služb. V Zetalah se dovoli začasna vzporednica v Vojniku. Uršula Kunej se imenuje za učiteljico ročnih del v Bučah.

Nato se je rešilo devet disciplinarnih zadev.

Iz zdravstvenih, ozir. službenih ozir. se premeste: Amalija Marinko iz Dobrove v Presko, Lucija Trampuševa in Ogorelčeva iz Dobrove v Presko, Lucija Trampuševa in Ogorelčeva iz Planine na Dobrovo.

Ministrstvu prosvete se predlože za stalno upokojitve: Francišek in Marija Zopf, učiti. v Pristavi, Ivan Paulšek, nadučitelj v Račah, Marija Skalovnikova, učiteljica v Stari vasi, in Dragotin Benedik, naduč. na Brezovici. Vadm. učitelj Jos. Kostanjevec (pisatelj se reaktivira. Začesen pokoj 1 leta se dovoli Mariji Tomčevi, učiti. v Kranju, in Ani Kravanja-Turšičevi, učiti. v Limbušu. — V Spodnji Slivnici se ustanovi enorazredna šola namesto sedanje ekspoziture. V Stoprcih se razširi šola v trirazrednico, v Laškem pa se dovoli še ena vzporednica in se sklene, storiti potrebne korake, da se tu ustanovi meščanska šola. V Kočevju se sistemizira na slovenski šoli služba stalnega kateheta z obveznostjo, da uči tudi na zasebni meščanski šoli in še toliko ur na nemški šoli, da bo doseženo zadostno število tedenskih ur. V Prevaljah in v Dravogradu se ustanovi službi učiteljic za ročna dela, če bo v proračunu januarja zadosti kritja. — Pritožbi predvorskkih občanov proti razširjenju ljudske šole se ugodí v toliko, da se z otvoritvijo petega razreda počaka do nadaljnjega ukrepa.

Na koncu seje so se obravnavali trije predlogi ravnatelja Jelenca.

1. predlog. Pod Šušteršič-Lampetovo vlado so se službe krivično oddajale in so se delale raznim učiteljem velike krivice. Naj se krivični slučajji preiščejo in da zadoščenje učiteljem, ki so trpeli krivico. Pri razpravi se je poudarjalo, da bi se moglo dati zadoščenje s podelitvijo kake boljše službe, pa le, če se krivica z zadostnimi dokazili dokaže in če imajo dotični učitelji dobro kvalifikacijo. Sklene se, ne na splošno preiskovati preteklosti ampak naj se naznanijo posamezni slučajji z zadostnimi dokazili o resnični krivici.

2. predlog. Razni katehetje in učitelji hujskajo proti sokolskemu naraščanju in mu nasprotujejo. Tako hujskanje in nasprotovanje naj se prepove in kaznuje. Predlagatelj se sklicuje na poročila v listih. — Neki svetnik na liberalni strani poudarja, da ve iz lastne skušnje in iz trditve svojih kolegov, da kateheti v šoli nepravilno postopajo. »Poudarja se verska vzgoja« — pravi — »jaz vidim pa le rimski katolicizem. Ne vidim nobene razlike med pravoslavni, katoliškimi in protestantskimi temeljnimi verskimi načeli. Pri verojki naj se ne poudarja razlika med verami, ampak ljubezen. Nauk naj ne bo konfesionalen, ampak verski. Katehetje uče sovraštvo proti pripadnikom drugih konfesij.« Zastopnik katehetov je odgovoril na napade tako-le: »Časnik ne poroča gole resnice. Če katehet kaznuje učenca, ki je sokolič, iz popolnoma upravičenega vzroka, koj pišejo, da ga je kaznoval zaradi sokolstva. Ljubljanski katehetje so na neki konferenci sklenili, da v šoli ne bodo nikdar nastopali proti sokolskemu naraščanju in tudi ne za orlovski naraščaj. Naj se torej ne veruje časnikom, ampak naj se vsak slučaj posebej preišče. Glede konfesionalnega pouka izjavljam,

da mi zahtevamo, da bodi pouk konfesionalen. Če kak katehet uči sovraštvo proti pripadnikom drugih konfesij, naj se naznani škof. ordinariatu, ki ga bo gotovo kaznoval. Katoliška vera zapoveduje ljubezen in spoštovanje do pripadnikov vseh verstev.« K sklepu se sprejme predlog kanon. Vraberja, naj se ne zabrani v šoli samo vsako nasprotovanje proti sokoličjem, ampak ravno tako proti orličem. Na vprašanje, zakaj se ne poje v šoli tudi orlovska himna, se je odgovorilo, da je sokolska himna od ministrstva potrjena, orlovska pa še ne.

3. predlog. Naj se napravi seznam vseh narodno sumljivih oseb; zadosti stare upokoje, mlajše pa prestavijo na kraje, ki niso narodno ogroženi. O tem predlogu se je razvila dolga debata. Poudarjalo se je, da višji šolski svet ne sme odpreti vrat denunciantstvu, ki bi omadeževalo učiteljski stan. Po senžermenski pogodbi je izrečena amnestija za preteklost. Zato ne smemo vlačiti na dan starih nepravilnosti, ampak se moramo ozirati pri učitelstvu na njihovo sedanje življenje in delovanje. Od nemških učiteljev ne smemo zahtevati, da bi svoje učence vzgajali v slovenskem ali srbskem duhu. Naj ljubijo svojo narodnost, samo da so zvesto vdani naši državi. Nemških učiteljskih moči ne smemo preganjati, ker jih bomo rabili tudi v slovenskih krajih, ko naši slovenski učitelji ne bodo več zmožni, poučevati nemščino. Prekmurščina se hoče iztebiti, pa je najlepše slovensko narečje in na narečje svojih učencev se mora učitelj ozirati. Poudarjalo se je tudi to, da se noben učitelj ne sme obsoditi zaradi prestopkov proti narodnosti in državi, če njegova krivda ni dokazana z neovrgljivimi dokazi.

Končno se sprejme predlog, ki se približno tako-le glasi: Okrajnim šolskim nadzornikom se naroča, naj poročajo višjemu šolskemu svetu o onih učiteljih, ki ne delujejo v narodnem in državnem duhu, pa tudi o vseh onih, ki iz drugih vzrokov, zlasti moralnih, ne pristojajo na svoja mesta. N.

Politične novice.

+ Cerkvena politika v Jugoslaviji in inozemstvo. »Daily American Tribune« prinaša celo vrsto člankov o protikatoliški politiki vlade v Jugoslaviji. V št. 834 od 30. maja t. j. slika zlasti prekršno gnotno stanje katoliških škofij, predvsem senjsko-modruške in križevske. Zlasti ta škofija največ trpi, ker je uničena. Vse posestvo ji je kratkoma odvezeto, tako da se škof bori za prosto eksistenco in je obštor katoličanov grškovzhodnega obreda sploh v nevarnosti. Nato se omenja kancelarparagraf, ki je tembolj reakcionaren, ker je sprejet celo v ustavo. česar ni storil niti Bismarck. Dočim vlada nima denarja, da vzdržuje katoliške naprave, je dovolila srbskemu metropolitu Dositeju 100.000 frankov izredne podpore za pravoslavno propagando med katoliškimi Čehi. Omenja tudi preganjanje katoliškega zasebnega šolstva v Vojvodini. »To zadostuje za pošteno misleče ljudi, da si stvorijo pravilno sodbo o toleranci v Jugoslaviji.« Nato pojasnjuje list, kako je pravzaprav v vprašanju glagolice. Po njegovih informacijah so jugoslovanski škofje morali svoj prvotni program, da se v svrhu zblizanja obeh cerkva splošno uvede glagolica, sami odgoditi, ker je ta projekt vsled protikatoliške politike vlade začel izgubljati tla med katoliškimi krogi samimi. Vlada bi bila po mnenju ameriškega lista uvedbo glagolice izrabila v svoje politične namene, da se pred inozemstvom pohvali, bi pa potem s še večjo silo skušala katoli-

LISTEK.

Po Franciškovih potih.

Rim, 10. junija 1921.

Umbrija! Dežela starodavne kulture, zemlja, ki z neodoljivo silo posega po srcih in jih priklepa nase kakor bi bila živ stvor z lastno dušo. Kdor hoče prav umeti edinstvenega Umbrija: Franciška Assiskega, ta mora poznati njo, Umbrijo. Priprosta in resna, pa vendar polna milobe, sili ta narava v sladko žrtve odgovodi, v jarem uboštva in pokorščine. Iz teh tal poganja in pod tem solncem zori tista vse obsegajoča ljubezen, ki ne izključuje niti črvice, niti kamena na cesti. Tu in prav tu se je mogla razviti čudovita Franciškova duša, po tej zemlji še danes plava njegov duh. Zato je bila lepa misel, izbrati tu generalni kapitel franciškanskega reda.

Na zbor, ki se je vršil koncem meseca maja t. l. v franciškanskem samostanu Maria dei Angeli v Assisih, so se zbrali provinciali iz vseh mogotih dežela sveta, da se posvetujejo in sklepajo o sredstvih in potih, kako dati redu in njegovemu delu novega ognja, novih uspehov. Izvoliti je bilo treba tudi novega redovnega generala. Rim je poslal na zbor kardinala Oreste Giorgija, protektoria franciškanskega reda.

Ob tej priliki se je pokazalo, da tudi moderna Italija ni pretrgala svojih pristrskih vezi s Franciškom in njegovo družino, ampak da ju smatra za svoja. Udeležniki kongresa so bili povsod prijazno sprejeti in videlo se je, kako Italijani ljubijo franciškanke. Ob sprejemu kardinala protektorja in ob izvolitvi novega generala je svirala assiska mestna godba.

Z zborovanja, ki je potekalo pod načelovanjem kardinala Giorgija ves čas ob vznesenem razpoloženju zborovalcev, vam pošiljam v naslednjem nekaj kratkih podatkov.

Prezanimivi so bili podatki o položaju verske stvari v posameznih deželah. O Franciji, kjer ima franciški. tri provincije, je povedal pariški provincial, da je tam razvoj katoliškega gibanja čim najlepši; vse katoliške ustanove procvitajo in so gnotno krepko fundirane. Franciški sami smejo živeti neovirano in delovati po svojih stanjih, le kadar gredo v javnost, morajo nositi navadno duhovsko obleko in ne redovne.

Čudovito lepo uspeva verska stvar na Holandskem. Tu delujejo katoličani v najlepši slogi z vernimi protestanti ki vedo, da bi kmalu zamrla vsaka vera in z njo vsak moralni red, ako bi padlo katoličanstvo. Franciški, ki jih je na Nizozemskem 400, imajo po gimnazijah juvenate, ki jih vlada podpira. — Belgija je izvrstno orga-

nizirana in so katoličani močni kakor le kdaj. — V Nemčiji je izšla katoliška stvar iz vseh viharjev in zmed zmagovita in neomajna. Komunistično gibanje ji ni škodovalo, ampak je katoliške vrste le še tesneje sklenilo in podžgalo na novo delo. Franciškanski red v Nemčiji stoji visoko; brez mature se nihče ne sprejme v noviciat. Kljub temu ne manjka kandidatov, na Bavarskem se jih oglašajo celo več nego pred vojno. — V Italiji se razvija politika zelo ugodno za katoliško stvar.

Amerika! Še do nedavna navidezno tako tuja katoliškemu duhu, se je v zadnjih desetletjih razvila v eno najbolj katoliških dežela na svetu. Cerkve so polne, katoliška zavest živa, ponosna, podetna, močna. Je, kakor da bi se bila katoliška pobožnost in gorečnost preselila v Ameriko! To dejstvo je tem tehtovitejše in tem bolj razveseljujo, ako pomislimo, da pada skupaj z dejstvom, da se je tudi politična in gospodarska pretežnost iz Evrope premaknila v Ameriko.

Edino žalostno se je glasilo poročilo iz Portugalske. Ta nekdanj tak cvetoča katoliška dežela je danes edina ki nasilno preganja cerkev in njene ustanove.

Izmed sklepov, ki jih je zbor sprejel, je bil pač najvažnejši tisti, s katerim so se franciškanske konstitucije preuredile po novem kodeksu.

Pri volitvi novega generala je bil iz-

voljen Holandec Klumper, kar zasluži on kakor njegova vrla, napredna dežela.

O priliki franciškanskega kongresa je priredilo katoliško mladeniško društvo v Assisiju slavnostno predstavo. Na prireditvi je prišel tudi tamošnji poslanec italijanske ljudske stranke. V sijajnem govoru je slavil katoliško in ljudsko misel in obljubil, da bo ljudska stranka kakor nekdanj sv. Francišek po vsej Italiji nadaljevala delo za vero in ljudstvo.

Ob sebi se ume, da so udeležniki zboru ob tej priliki obiskali vse slavne in nepozabne priče Franciškovih dni, med drugim M. Averno, kjer je sv. Francišek prejel stigmata. Goro pokriva prekrasen gozd; smreke so debele za 4—5 objemov. Gozd je last florentinske mestne občine, upravljajo ga pa in imajo vžitek od njega franciški. V spomin na sv. Franciška je v samostanu na M. Avernu v veljavi poseben red: redovniki vstajajo o polnoči in v refektoriju vlada vedno molk.

Najznamenitejši vseh franciškanskih samostanov je pač najpreprostejši med njimi: Alle Carceri. Samostanska zgradba je stisnjena v skalnati breg, gola kraška priroda dobiva v uboštvo, ki domuje v samostanu, skladen odmev. Toda nihče, kdor je kdaj prestopil prag tega samostana, ni odšel iz njega neobogaten — prazne duše. Lepota in svetost katoliškega redovnega življenja temelječega na čistosti, uboštvo

ško cerkev zaslužiti. — Ker je ost tega članka naperjena v prvi vrsti proti Srbiji kot taki, je znana srbska konvertitka, miss Anne Kristić, v istem listu objavila komentar, v katerem izjavi, da kulturno-politične v Jugoslaviji ne uganjajo pravoslavni Srbi iz krajevstva, marveč hrvatski in slovenski »demokrati«, ki so prinesli v Jugoslavijo bivši dunajski in budimpeštanski liberalizem. Ti so predvsem odgovorni za take odredbe kakor je kancelarparagraf in znana naredba glede sokolske vzgoje v šolah. Miss Kristić končno poudarja, da je ta politika »prečanskih« avstro-liberalcev katoliške vrste le še bolj strnila.

+ Delo jugoslovanskih poslancev v rimskem parlamentu. Poslanec Vilfan je stopil v zvezo z vsemi strankami in jim očrtal položaj našega naroda. V zbornici sami je glavni govornik Jugoslovenov. Poslanec Lavrenčič je posredoval v raznih osebnih zadevah, med drugim tudi za bivše uslužbenca na Lipici in v Prestranku. Poslanec dr. Podgornik je interveniral v prilog »Združene zveze« in »Goriške zveze« radi zamenjave denarja. Na ugoden uspeh se more upati. Poslanec Šček je oddal osrednjemu uradu za nove pokrajine sledečo spomenico: 1. Vse slovenske ljudske šole se naj vpostavi, 2. gimnazije v Pazinu, Trstu in Gorici se naj na novo otvorijo, 3. obnova poljedelske šole v Gorici in hrvaška poljedelska šola v Istri, 4. ustanovitev oziroma obnovitev slovenskih realnih, trgovskih in obrtnih šol v naravnih središčih Primorja, 5. pospeševanje obnovitve v vojni poškodovanih hiš, 6. pospešitev izplačila vojne odškodnine, 7. pogozdovanje na Primorskem, 8. takoj se naj odpravijo zapreke pri dostavljanju »Pučkega Prijatelja« in »Goriške Straže«, 9. dovoli se naj ustanavljanje novih društev, obstoječim društvom pa se naj dovoli svobodno delovanje, 10. vlada naj takoj konča fašistovskemu nasilju, 11. odškodnina se naj izplača vsem, ki so trpeli vsled požiga, uničenja blaga za časa vojitve, 12. svoboden prehod preko meje Jugoslavije brez posebnih pristojbin, 13. svoboden uvoz knjig in časopisov iz Jugoslavije, 14. vsi, ki so v zaporih, se naj takoj zaslusijo in nedolžni izpuste, 15. vlada naj zajamči svobodno vrnitev onim, ki so zbežali radi fašistovskega nasilja.

+ Govor poslanca Ščka. Za poslanca dr. Vilfanom, ki je energično poudarjal narodne pravice Jugoslovenov, je v rimski zbornici govoril g. Virgilij Šček. O njegovem govoru pišejo zadržaj le to, da je vzbudil splošno zanimanje vsled naglašanja socialnih zahtev naše dobe. G. Šček je celo večkrat živahno odobravanje cele zbornice, zlasti ki je poudarjal potrebo sporazumnega sodelovanja Italijanov in Slovanov v korist Italije in cele človeške družbe. Poslanec Virgilij Šček bo brez dvoma ena izmed najizrazitejših osebnosti v rimskem parlamentu, v katerem se velika inteligenca, združena z govorniškim darom, odnekdaj visoko cenil.

+ Kdor zna — pa zna. »Jutro« je poročajo včeraj pod istim naslovom iz Belgada: »Zemljoradniki so sklenili, da bodo na vsak način glasovali za ustavo« — »Ako vlada teh (zemljoradniških) zahtev ne sprejme, bo glasoval zemljoradniški klub proti ustavi.« Vsekako najbolje informiran list!

+ Balaamov blagoslov. »Jutro« poroča: Avtonomija, prava avtonomija v prid vsega prebivalstva pa se bo začela šele neovirano razvijati — ko bo padla centralistična ustava. Zadnji dostavek je v »Jutru« pomotoma izostal.

Dnevne novice.

— Umrli je včeraj zjutraj v Horjulju po dolgem bolehanju gospa Mina Stanovnik, roj. Šedej, stara 61 let. Pokoj-

in pokorščini, lepota katoliškega duhovnega življenja sploh je med zidovi tega samostana tako očita, da jo mora opaziti in občutiti tudi brezverec. Zdi se, kakor bi med temi skromnimi patri vtelesena živela Franciškovna ljubezen in jih spremljala na vseh njihovih korakih. Več ali manj vsi znameniti konvertiti zadnjih dob in premnogi drugi tihi izpreobrnenci so našli tu odločilno pobudo za vstop v katoliške cerkev.

Znamenit je bil za udeležence kongresa dan 10. maja, ko so bili — nad 50 po številu — sprejeti v posebni avdijenci pri sv. očetu. Benediktova osebnost napravila globok vtis, njegovo mirno, prodirljivo, a vendar očetovsko milo oko razodeva močnega duha in nežnočuteče srce. Tudi telesno je sv. oče videti svež in zdrav. Ko je sv. oče ugledal Hercegovca fra Buntiča (poslanca Jugoslovanskega kluba), se je pristrčno nasmehljaj njegovim — brkom. V svojem govoru je sv. oče navdušeno govoril o velikih nalogah franciškega reda in pozival franciškane, naj s pomočjo tretjega reda preporode človeštvo. Kakor je nekoč papež Inocenc III. v sanjah videl Franciška, kako podpira podirajoči se stebel lateranske cerkve, tako naj bo v današnjih dneh franciškanski red s svojim duše prerajajočim delom močna opora cerkve.

Udeležencem.

nica je bila blaga soproga poslanca Stanovnika ter skrbna krščanska mati obče svetovalca dr. Ivana Stanovnika. In jurista Aleša Stanovnika. Blagi in plemeniti duši naj sveti večna luč! Cenj. družini, ki jo je z izgubo dobre žene in ljubljene matere zadel tako težak udarec, izrekamo iskreno sožalje! Pogreb bo v ponedeljek ob 9. uri dopoldne.

— Praznovanje Vidovega dne: V torek dne 28. junija se praznuje Vidov dan kot državni praznik in spominski dan preminulih boriteljev za vero in domovino. V ljubljanski stolnici se bo ob desetih daroval slovesni rekviem. Na šolah se ne bo vršil pouk. V državnih in drugih javnih uradih in obratih bo vsako delo počivalo. Tudi sicer naj delo na ta dan počiva, trgovine naj bodo zaprte. Razobesijo naj se povsod državne in narodne zastave.

— Poroka. Danes se poroči v župni cerkvi na Viču g. Ivan Krmeč z gđ. Rezko Drmastič. Obilo sreče!

— Danes popoldne v Rudnik! Dijaški »Orel« v Ljubljani napravi danes izlet v Rudnik pri Ljubljani. Ob 1. uri popoldne je zbirališče pred Ljudskim domom, ob pol 3. uri liturgije v cerkvi v Rudniku, ob 3. telovadba. Spored: proste vaje (člani, članice, naraščaj), orodna telovadba, lahka atletika, skupna skupina. Predprodaja vstopnic ob 9. uri v Ljudskem domu in pred cerkvijo v Rudniku ob 2. uri pop. pred telovadiščem. Vsi naši prijatelji vabljeno! Prireditve se vrši ob vsakem vrenenu.

— Na tehniški srednji šoli v Ljubljani absolvirajo letos prvič po vojni večje število mladeničev višjo strojno šolo, strojno delovodsko šolo in elektrotehnično delovodsko šolo. Naše industrijske in obrtne kroge opozarjamo, da imajo priliko, pridobiti si teoretsko in praktično dobro izvežbane domače tehnične moči. Interesenti naj se obrnejo na ravnateljstvo imenovane šole, ki radevolje posreduje.

— Podružnica slov. plan. društva v Kamniku priredi na praznik dne 29. t. m. pri ugodnem vremenu izlet v Kamniško Bistrico. Sestanek ob 7. uri zj. na Glavnem trgu v Kamniku. Člani podružnice ter prijatelji narave se vabijo.

— Nesreča ali kaj? Viktor Baloh, doma iz Most pri Zirovnici, je zgorel 19. junija 1921 v nekih visvilih na potokih planini. Rajni je imel pri sebi baže večjo vsoto denarja. Imel pa je to napako, da je rad žganje pil. Zato se ne ve, če ni mogče v pijanosti sam po nesreči zažgal, ali pa kdo drugi, kateremu je dišal njegov denar.

— Vintgar še ni popravljen. »Slovenski Narod« je priobčil vest, da je Vintgar že popravljen in odprt. To pa ne odgovarja dejstvu. Dela, ki jih vodi naš »Tourist Office«, še niso končana in bo v prihodnji detrtke kolavdacija. Zato se turistom in izletnikom ne priporoča, da bi že zdaj hodili na Vintgar, ker bi se mogla zgoditi kakšna nesreča ali nezgoda. Kdaj se Vintgar odpre, se bo od merodajne starni še pravočasno naznanilo.

— Dobrodelna prireditve v Mostah. V nedeljo, dne 8. julija 1921 bo na senčnatem vrtu g. Jos. Oražna na Selu — v služaji dežja v Ljudskem domu v Mostah — dobrodelna prireditve v korist revežem in Mladinskemu domu na Kodeljevem. Pričetek ob 4. uri popoldne. Vstopnina 2 dinarja za osebo. Za pokopilo in prijetno zabavo je v vsakem oziru dobro preskrbljeno. Med prireditvijo svira salezijska godba z Rakovnika. Prireja in k obilni udeležbi vabijo tudi prijatelje revežev in mladino! Elizaabeta konferenca v Mostah.

— Slovensko trgovsko društvo »Merkur« priredi v nedeljo, dne 10. julija t. l. poučen izlet v Falo in Ruše pri Mariboru in nazaj. Izletniki se odpeljejo v dveh skupinah in sicer v soboto dne 9. julija ob 17. uri 35 min. in 23. uri 55 min. Med potjo se pridružijo v Celju tudi izletniki celjskega trgovskega društva. Oni, ki se odpeljejo iz Ljubljane z večernim vlakom, prenoče v Mariboru. — Druga skupina dospe v Maribor v nedeljo, dne 10. julija ob 4. uri 44 min. Na to se odpeljejo vsi skupaj ob 5. uri v Sv. Lovrenc (ena postaja nad Falo), od tam peš po prekrasni Dravski dolini k Dev. m. v Pušavi ter čez hrib v Falo (1. uro). Ob 8. uri zjutraj si ogledajo izletniki v Fali električno centralo ter se odpeljejo ob 11. uri 59 min. v Ruše. Tamkaj si ogledajo tovarno za dušik. V Rušah bodo tudi kosilo. Iz Ruš se odpeljejo izletniki ob 20. uri 19 min. v Maribor in od tam v Ljubljano. Dotičniki, ki se nameravajo odpeljati že ob 18. uri 50 min. iz Maribora, bodo imeli v Rušah voz na razpolago. Ravnateljstvo Južne železnice je dovolilo društvu za ta izlet polovično vožnjo. Vožnja stane za osebo tretji razred tj. in nazaj 25 dinarjev. Gg. člani in prijatelje društva opozarjamo na ta poučen izlet in jih vabimo, da ne zamude ugodne prilike ogledati si ta svetovnoznana podjetja. Dotični, ki se nameravajo izleta udeležiti, naj svojo udeležbo čimprej prijavijo. — Prijava sprejema društvo »Merkur«. Denar je vpsolati naprej. Društveno pisarna, Ljubljana, Gradišče štev. 17. I. nadst.

— Kranjska deželna banka se je preselila iz Deželnega dvorca, Gosposka ulica v Selenbrgovo ulico št. 4, v bivše prostore Szantmerjeve trgovine.

Štalarske novice.

Š Shod SLS. V petek zvečer se je v Mariboru vršil zelo dobro obiskan shod SLS. Govoril je najprej poslanec dr. Hohnjec, ki je pojasnil sedanji položaj v konstituenti. Prof. dr. Verstovšek je govoril o volitvah župana v Mariboru. Soglasno so bile sprejete naslednje resolucije: Popolnoma odobravamo delo poslancev Jugoslovanskega kluba in izstop iz konstituent. Izrekamo poslancem Jugoslovanskega kluba in posebno načelniku dr. Korošcu

popolno zaupanje. Obsojamo centralistično ustavo, ki nam jo hočejo vsiliti vladne stranke s pomočjo slovenskih laži-demokratov in izdajalskih samostojnih gospodskih kmetov. Pozdravljamo sporočilo Jugoslovanskega kluba, da se bo tudi po sprejetju ustave boril za naše pravice. Odobravamo postopanje kluba občinskih odbornikov SLS pri volitvah župana in mestnega sveta.

Š Na drž. gimnaziji v Mariboru bodo sprejemni izpiti za 1. razred šolskega leta 1921-22 dne 2. julija ob 10. ure dalje Vpisovanje za te izpite bo dne 1. julija od 10. do 12. ure ter dne 2. julija od 8. do 9. ure. Zunanji morejo vpisne listine (rojstni list in zadnje šolsko izpričevalo) vpsolati na gimnazijsko ravnateljstvo po pošti do 1. julija in nato priti naravnost k izpitu dne 2. julija. Priglasijo naj se le dobro razviti in dobro pripravljeni učenci. — V jesenskem roku bodo izpiti dne 12. septembra od 10. ure dalje.

Š V Celju priredi »Zveza služkinj« v nedeljo, dne 26. t. m. ob 3. popoldne v vrtu dvorani hotela »Beli vol« igro »Moderno suženstvo« v 4. dejanjih. Sedeži po 2 in pol dinarja, stojišča 1 dinar.

Š Nesreče. Jakob Kvas, hlapec pri Girstmaierju v Leitersbergu, je padel razseden tako nesrečno, da je kmalu nato ko so ga prepelali v bolnico, umrl. — Ivan Kokoč, delavec pri tvrdki Amon v Mariboru, si je v soboto popoldne pri prelivanju kolifona opeknel ves gornji život. Prepeljali so ga v bolnico.

Š Zblaznel je krojaški pomočnik Albin Schedivy. Peljali so ga v bolnico, ki ga pa ni sprejela. Rešilna postaja ga je nato spustila in Schedivy je norel po ulicah naprej.

Predavanje prof. Begouena na univerzi.

Odlični prijatelj Jugoslovanov in naš zagovornik v francoski žurnalistiki, grof Begouen, je imel kot gost filozofske fakultete 24. t. m. v slavnosti dvorani ljubljanske univerze predavanje o predhistorični umetnosti. Dvorana je bila polna odličnega občinstva. Rektor univerze, dr. Zupančič, je pozdravil najprej v slovenskem jeziku prijateljskega gosta, potem pa se mu je v francoščini zahvalil za njegovo delo za Jugoslavijo in je poudarjal velik pomen njegovih študij o predhistoričnem človeku.

V uvodu je podal predavatelj v francoskem jeziku vpogled o predhistoričnem študiju, pri katerem je Francija vrlo dobro zastopana, ter je poudaril, da ne bo govoril o vsej predhistorični umetnosti, o predhistoričnih najdbah ob Sommi in Seini in o neandertalcih, ampak da se bo omejil na umetnost, ki se je zasledila v njegovi ožji domovini, v južni Franciji, in v španskih votlinah. Te najdbe spadajo v postglacialno, večinoma v magdaleniensko dobo, katero stavi predhistorik Hugo Obermaier na 16.000 let pred Kristusom. Grof Begouen se na raziskovanja v tem oziru ni spuščal, ampak je razlagal na podlagi skioptičnih slik umetnost predhistoričnega človeka. Seznanil nas je s prvimi sledovi kiparske in slikarske umetnosti. Ti kipi se nahajajo v najdenih votlinah, v katerih je človek uporabil naravne tvorbe kamena, da je izklesal iz njega podobo človeka, živali in tic. Ravnotako so primitivne risbe, ki so začrtane več ali manj izrazito v kamen. Iz teh risb se da sklepati, kakšne živali so livale v navedenih krajih v tej dobi. Iz čudnega tvora iz delov več živali je sklepal predavatelj na duševno ali versko življenje pračloveka.

Ker se nahajajo znamenite najdbe v Predmostu, Slonpu, Šipki in drugih krajih na Moravskem, in ker je našel Karel Gornjanič-Kramberger v Krapini na Hrvatskem celo vrsto človeškega orodja in človeških kosti iz starokamnite dobe, sklepa grof Begouen, da morajo biti tudi v gorskih votlinah naših krajev sledovi enake predhistorične umetnosti. S toploto, s katero je govoril o najdbah na svojem imetju, je navdušil za podobno raziskovanje predzgodovinske dobe naše domovine.

Občinstvo je priredilo predavatelju na koncu njegovih zanimivih razmotiranih pristrčne ovacije.

Ljubljanske novice.

Iz Zlato poroko praznujeta v ponedeljek dne 27. 6. 1921 ob 10. uri v grajski kapeli na ljubljanskem gradu gospod Anton Perjatelj in njegova soproga gospa Ana Perjatelj. Jubilantom iskreno čestitamo in kličemo: »Na mnoga leta«!

Iz Važna seja S. K. S. Z. jutri v ponedeljek ob 8. zvečer. (k)

Iz Kongres Udruženja gledaliških igralcev SHS v Ljubljani. Ljubljansko občinstvo, katero v dneh 2., 3., 4. in 5. julija še nima sreče zapustiti prašnih ulic našega mesta, hoče Udruženje gledaliških igralcev odškodovati kolikor je v njegovi moči z raznimi domačimi prireditvami na prostem, kakor tudi z dobrimi dramskimi in operetnimi predstavami v obeh gledališčih. Pri predstavah sodelujejo vse najboljše moči jugoslovanskih gledališč iz Beograda,

Zagreba, Novega Sada itd., na kar se občinstvo že sedaj opozarja. Predprodaja vstopnic, kakor tudi natančen vspeled vsake prireditve bode pravočasno javljen v dnevnem časopisu.

Iz Razstavo žen. roč. del priredi IL mešč. dekl. šola v Ljubljani (Šiška) dne 28. 29. in 30. t. m. ob 8.—12. dopoldne in od 3.—6. popoldne.

Iz Proti nasilni frakariji. Sinoči se je vršil ob 8. uri v veliki dvorani »Uniona« protestni shod ljubljanskega občinstva proti nasilnemu in nezakonitemu postopanju vladnega upravitelja Bitenca in ljubljanske demokratske frakarije ki je uzurpirala dedščino »Kazinoverina«. Polno zasedena dvorana je odmevala ogorčenja in protestov zoper postopanje g. Joško Bitenca in njegovih demokratskih protektorjev. Shod je otvoril g. Est, ki je obrazložil namen zborovanja in podal besedo g. Juvanu, ki je v imenu NSS podrobno razpravljao o nepravilnostih in protizakonitostih, ki jih je zagrešil v prilog JDSarske frakarije g. Bitenc ob pripravah in na dan občnega zbora »Kasinoverina«. Ob silnem ogorčenju zborovalcev je ožigosal protiljudsko in protinardno postopanje demokratov, ki so zavrnili predlog drugih strank, da se premoženje »Kasinoverina« prepusti mestnim revežem ali pa »Jug. Matici«. Pri tem je konstatal, da so z demokrati proti temu predlogoma glasovali tudi takozvani voditelji neodrešenih bratov v Ljubljani. Povdarjal je, da med opozicijo ni nobenega kompromisa, ampak jo družijo čisto naravno samo odpor proti korupciji JDS in skupna volja za pozitivno in pošteno delo za blagor ljudstva.

Za njim je govoril v imenu SLS obč. svetnik g. Orehek, ki je ožigosal terorizem takozvanih demokratov, ki si laste pravico odločanja v celi Sloveniji (klici: živela avtonomija!) Ta njihov terorizem se kaže na celi črti, kar jasno dokazujejo razne »Obznanec«, ki bi bile pač umestne proti ljudem, ki si prisvajajo več kot deset milijonsko premoženje, ki ni njihovo. V imenu SLS zahteva, da se »Kasinoverine« razpusti in se premoženje prepusti ljubljanski občini za mestne reveže. — Na to je g. Juvan predlagal ostro resolucijo, ki povdarja med drugim, da je za pristranska in nepostavna dejanja odgovorna deželna vlada za Slovenijo kot nadzorovalna oblast nad od nje postavljenim upraviteljem. Resolucija je bila soglasno in ob burnem odobravanju sprejeta, na kar je g. Est zaključil zborovanje.

Iz Ugotovitev. Gosp. odvetnik dr. Franca Novak nas prosi, naj ugotovimo, da ni on izvoljen v odbor društva »Kasino«, marveč g. profesor dr. Novak.

Iz Smrtna nesreča. Včeraj ob 10. dopoldne so na kolodvoru v Šiški preskušali kotel, ki je pa eksplodiral. Ključavničar Lukman iz Rožne doline pri Ljubljani je bil tako hudo zadet, da je na mestu mrtve obležal. Zapušča ženo in tri nepreskrbljene otroke.

Iz Ženo je umoril. V petek se je zgodil zopet velik zločin. Alojzij Tomazin je snoči okoli 9. ure zvečer približno 300 korakov od predora kamniške proge s kuhinjskim nožem zabodel svojo ženo Antonijo Tomazin. Nož, ki ga je včeraj nalašč v ta namen kupil, je sunil svoji ženi naravnost v srce. Žena je bila na mestu umrla. Tomazin je potem še samega sebe sunil v prsa. Ponoči so njega prepeljali v dežel. bolnico, ženo pa v mrtvašnico. V bolnici pa so doznali, da rana morilecva ni nevarna. Možmorilec je umoril svojo ženo radi ljubosumnosti.

Iz Denarni zavodi so na državni praznik Vidov dan, 28. t. m. zaprti.

Iz Odbor Kola Jugoslovanskih Sester ima v ponedeljek, dne 27. t. m. ob 17. uri jako važno sejo na magistratu v posvetovalnici. Vabljeni so odbornice vseh odsekov in glavnega odbora.

Iz Žegnanje v Trnovem. Kakor je bilo objavljeno, priredi pevsko društvo »Kraško-Trnov« danes, v nedeljo dne 26. t. m. popoldne v Hribarjevem gaju veliko ljudsko veselico, pred katero se vrši po mestu sijajni sprevod s »podkovanimi karolci« ob spremstvu jezdecov, ribičev, skupin narodnih noš in godbe »Zveze jugoslovanskih železničarjev«. Sprevod odhaja ob pol 3 uri popoldne iz »Jekle« na Trnovskem pristanu, po Kraškem nasipu čez Stari trg, Mestni trg, Frančiškanski most mimo glavne pošte po Selenburgovi ulici, skozi Gradišče, po Rimski cesti, Emonske cesti, Kolizejski ulici v Hribarjev gaj, kjer se ob 4. uri prične velika ljudska veselica. — K obilni udeležbi vabi odbor. (k)

Iz Savez SHS žena ima v ponedeljek, dne 27. t. m. ob 17. uri na magistratu v posvetovalnici svojo sejo. Prosi se, da se je zanesljivo udeležijo vse odbornice glavnega odbora in vseh odsekov. Iz Komerc Društva zasebnega uradništva Slovenije v Ljubljani priredi povodom svoje skupščine v torek, dne 28. t. m. ob 8. uri zvečer komerc v hotelu Bellevue in prosimo vse tovariše in tovaršice in vse, ki ljubijo prosto, nepriljudno zabavo, da se te prireditve v kar največjem številu udeležijo. (k)

Iz Brivnice bodo na Vidov dan zaprte, na praznik sv. Petra in Pavla pa od 8. ure zjutraj do 12. ure opoldne zaprte. Člani zadruga naj skleno načelstva zadruga vpoštevajo.

Turistika in sport.

Kolesarska dirka Ljubljana—Vransko—Ljubljana, 100 km, se vrši v nedeljo, dne 26. junija popoldne in sicer je start ob 1. uri, cilj pa okrog 4. ure na Dunajski cesti; start je pri pokopališču, cilj pa pri km 22. Z ozirom na prijavo dirkačev, obeta biti dirka zelo zanimiva in je pričakovati številna udeležba občinstva na cilju. (k)

Specijalno izdelovanje

jeklenih
rolet

Proo v Jugoslaviji!

Prevzema izvršbo vseh vrst jeklenih rolet za nove gradnje, trgovine, izlozbe in odre. — Vsaka naročba se izvršuje na lastnih strojih v roku od 48 ur. Popravila brzo in ceno. Graditeljem, trgovcem in obrtnikom znaten popust. Zahtevajte cenike z oznako mere. — — —

Mirko Benić, Zagreb.
Opafovina 11.

berkulindagnoza, fizikalčno zdraviliščno zdravljenje. Tačas začasno St. Jurij ob juž. žel. pri Celju.

Tovarna kemičnih izdelkov
v Hrasniku.

Kristalna soda
Glauberjeva sol kalc. in krist.
Grenka sol, prosta
Pralni prašek
Natrijev in kalijev soliter
Zelena in modra galica
Kalijeva sol
Superfosfat
Prstene barve
Antichlor
Chromkali
Žveplena kislina
Solna kislina
Politrova kislina
Črnila v vseh vrstah in barvah
Š ampiljska barva brez olja
Gumi arabicum
»Neosan« terpentinova krema za čevlje
Modrilna esenca
Črnilo za usnje.

„Sijeme“ prva jugoslov. livornica kavčgov, torb in kožnatih robe, ZAGREB, Meduličeva ul. 12, dvor. desno. priporoča svoje veliko skladišče: vzornih kovčgov, potnih kovčgov, potnih torb iz kože in jadrana, platna, kožnatih škatelej s in brez predelji, brodskih in robnih kovčgov, map za spise, ženskih torbic, kakor tudi majhnega kožnatega blaga. — Sprejema se vsa popravila.

EXPORT.

IMPORT.

la. splitski

Portland cement

se dobi pri tvrdki — Mihael Omahen, Višnjagora v vsaki množini po najnižji konkurenčni ceni. Takojšnja dobava, sveže blago, dobavno na razne postaje franco.

Inženjer Dr. Miroslav Kasal

oblastveno poverjeni
stavbni inženjer

Ljubljana,
Hilarijeva ulica št. 7.

Specijelno stavbena podjetja
za betonske, telezobetonke
in vodne zgradbe.

Izraza vodnih sil.

Telefon štev. 228.

Račun čekovnega urada v Ljubljani štev. 647.

Ljudska posojilnica

v LJUBLJANI, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6.

Obrestuje hranilne vloge in vloge v tekočem računu po čistih

3%

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica, in je imela koncem decembra 1920 60 milijonov vlog in nad K 1.100.000 — rezervnih zakladov. — Posojila se dovoljujejo na osebni kredit (proti menici), na hipoteke in v tekočem računu.

Zahtevajte položnice Ljudske posojilnice.

Stroj za cementni tlak z lepimi vzorci, komplet, se proda na Glincih št. 37 (Tribuč).

Vila na Bledu skoraj nova, 5 sob, vsaka s svojim vhodom, s kuhinjo, ledenico, veliko kletjo in 4 kabineti za posle i. t. d. z vso opremo, posodo in finim colnom vred se proda. Naslov se izve v upravnistvu »Slovenca« pod št. 2183.

Inserirajte v Slovincu!

Cene smo znižali!

za češko manufakturo.

Gospodarska zveza, Ljubljana.

Tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancom, da je Vsemogočni poklical našo drago ženo, mater, staro mater, taščo, sestro

Mino Stanovnik roj. Sedej

soprogo narodnega poslanca,

po dolgi in mučni bolezni dne 25. junija ob četrt na 7. uro v svoje kraljestvo.

Pogreb s sv. mašo se vrši v ponedeljek, 27. t. m. dopoldne ob 9. uri na pokopališče v Horjulu.

Pokojnico priporočamo v molitev in blag spomin.

Horjul, dne 25. junija 1921.

Ivan Stanovnik, soprog. — Dr. Ivan, France, Jože, Aleš, sinovi. — Pavel, brat. — Franca, Ivana in Neža, sestre. — Anka in Marjeta, sinahi. — Anica, Ivanka in Stanko, vnuki.

Zadružna gospodarska banka d. d. v Ljubljani

Podružnice: Djakovo, Maribor, Sombor, Split. Ekspozitura: Bled.

Vabilo na subskripcijo delnic tretje emisije.

Vsled sklepa občnega zbora, da se zviša delniška glavnica

od 8.000.000 na 24.000.000 kron z izdajo novih delnic v nominalni vrednosti 16.000.000 kron

se daje na javno subskripcijo

40.000 (štiridesettisoč) delnic po 400 kron nominalne vrednosti

pod nastopnimi pogoji:

1. Kurz nove emisije je K 520— tel quel za optirane in neoptirane delnice.
2. Dosedanji delničarji imajo predpravo, da prevzamejo vse delnice tretje emisije in zato se jim nudita za eno delnico prve ali druge emisije dve delnici tretje emisije po kurzu K 520— tel quel.
3. Ev. neoptirane delnice bo razdelil upravni svet med one podpisovalce, ki nimajo pravice opcije.
4. Subskripcijska mesta so:

Zadružna gospodarska banka d. d. v Ljubljani, Dunajska cesta 38.

Podružnice Zadružne gospodarske banke v Djakovem, Mariboru, Somboru in Splitu ter ekspozitura na Bledu.

Sveopća zanatlijska banka d. d. v Zagrebu in njena podružnica v Karlovcu.

5. Subskripcija traja od 1. junija do incl. 30. junija 1921.
6. Subskribent mora izkupilo za podpisane delnice pri prijavi polno v gotovini vplačati, sicer njegova prijava ne bi prihajala v ozir.
7. Dosedanji delničarji, ki hočejo uveljaviti svojo opcijsko pravico, morajo predložiti pri prijavi ali originalne delnice ali začasna potrdila o dodelitvi delnic 1. oz. 2. emisije.
8. Dodelitev delnic po končani subskripciji si popolnoma pridržuje upravni svet.
9. Nove delnice so deležne dividende od 1. julija 1921 in opremljene s kuponom za pol leta od 1. julija do 31. decembra 1921.
10. Vsakemu subskribentu bo izdala Zadružna gospodarska banka potrdilo o številu subskribiranih delnic in o celokupnem vplačanem znesku. Po dodelitvi delnic se izroče subskribentom proti vrnitvi potrdil originalne delnice ali začasna potrdila o številu dodeljenih delnic. Začasna potrdila se kasneje zamenjajo za originalne delnice.
11. Subskribentom, katerim se niso mogle dodeliti delnice ali ne v subskribirani višini, se vrne tozadevni znesek, oz. prebitek 15. julija 1921.
12. Kolikor znaša izkupilo za novo izdane delnice več kakor njihova nominalna vrednost, pripade v smislu § 7 pravil po odbitku emisijskih stroškov rezervnemu zakladu.

V Ljubljani, meseca maja 1921.

Upravni svet Zadružne gospodarske banke d. d. v Ljubljani.